

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Безручка Олександра Вікторовича, доктора мистецтвознавства,
професора, завідувача кафедри кіно-, телемистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»

на дисертацію Чжан Цінвень

«Естетичні особливості китайських фільмів

у жанрі уся»,

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво
галузь знань 02 Культура і мистецтво.

1. Актуальність теми дослідження.

Мистецтвознавче дослідження жанрової типології сучасного ігрового кіно завжди зіштовхується з рядом методологічних труднощів, пов'язаних з взаємозалежними процесами диференціації та дифузії жанрів. Поліжанровість, до якої тяжіє кіномистецтво ХХІ ст., робить ускладненим дослідження новітніх художніх структур та екранних форм, що ще більше обтяжується загальносвітовою тенденцією до універсалізації художнього мовлення, згасання національної специфіки кіномистецтва. З цього погляду представлено на захист наукове дослідження кіножанру «уся», що репрезентує неповторний характер китайської культури, є надзвичайно актуальним та важливим в контексті подальшого розвитку й української кінематографії, адже авторка дисертації, Чжан Цінвень, аналізує фільми уся як такі, що містять глибинний код народної ментальності та національного духу. Дослідження генези, етапів, ідейного змісту фільмів про бойові мистецтва реалізовано в контексті аналізу соціально-історичних реалій

XX та XXI ст., а також багатовікових традицій національного живопису та театру. Такий підхід є релевантним і корисним як для теоретичного осмислення будь-якої локальної кіношколи, так і для організації конкретних практичних дій у кіноіндустрії, що роблять наукові здобутки дисертації «Естетичні особливості китайських фільмів у жанрі уся» актуальними для українського та світового мистецтвознавства.

2. Наукова новизна результатів дисертації.

Дисертаційне дослідження Чжань Цінвень має безперечну наукову новизну, оскільки здобувачка здійснила перше системне дослідження жанру уся від його витоків до сьогодення, наголосивши на національній специфіці жанру. Новаторським є характеристика піджанрів уся, зв'язків візуальної стилістики з драматургією та образністю, умовностей ігрового світу з феноменом екшен-хореографії. Важливою складовою дослідження стало висвітлення впливу жанру уся на світову кінематографію, вперше було досліджено перспективи розвитку жанру уся як трансмедійних проєктів, презентацію художнього світу уся в відеоіграх, проєктах з технологією 3D та віртуальної реальності.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у тому, що оприлюднені висновки та теоретичні положення дозволяють поглибити розуміння особливостей китайської кінематографії та її національної специфіки, оцінити внесок жанру уся у розвиток світового кіномистецтва. Матеріали дисертації можуть бути включені до загальних та спеціальних навчальних курсів з теорії та історії культури, мистецтвознавства, кінознавства, написання статей, рецензій на кінофільми та вистави тощо. Поширення інформації про розвиток уся як унікального національного жанру китайської

кінематографії сприятиме розвитку синології в Україні, покращенню взаємодії України та Китайської народної республіки в напрямі культурної дипломатії та копродукційного кіновиробництва.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість результатів дослідження, основних положень і висновків дисертації підкріплена наявністю теоретичної бази дослідження. Ретельне історіографічне опрацювання багатьох наукових джерел сформували міцне підґрунтя для систематизації та осмислення фактологічного матеріалу, вилученого з джерельної бази дослідження. Представлена в додатках фільмографія та її опрацювання свідчать про розвинені навички глибокого кінознавчого аналізу дисертантки, що додатково призвело до формулювання переконливих висновків, здійснених одноосібно та самостійно.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Задіяна в процесі дисертаційного дослідження методологія є ефективною, доречною, описані у вступі науково-дослідницькі методи використані адекватно до сформульованої мети та завдань. Застосування спеціальної мистецтвознавчої методології та загальнонаукових принципів дозволило дисертантці досягти мети, сформулювати висновки й виконати дослідницькі завдання в повному обсязі.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Результати дисертаційного дослідження оприлюднені в 12 одноосібних наукових публікаціях (3 статті у фахових виданнях, затверджених МОН України за напрямом «мистецтвознавство» та

включених до науково-метричних баз, 3 публікації в зарубіжних періодичних виданнях КНР та Німеччини). Також різні підтеми та аспекти результатів дослідження представлені в 6 публікаціях апробаційного характеру.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура поданої на захист наукової роботи є гармонійною та доцільною, вона обумовлена метою дисертаційного дослідження та дослідницькими завданнями. Текст дисертаційного дослідження складається з трьох розділів та шести підрозділів. У висновках наведено головні підсумки дослідження. Висновки дисертаційного дослідження містять аргументовані, підкріплені фактичним матеріалом та теоретичними положеннями, що свідчить про досягнення поставленої мети. Після висновків наведено список використаних джерел китайською, англійською та українською мовами, додатки представлені фільмографією, що містить перелік проаналізованих у дисертації кінофільмів.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Текст дисертації успішно пройшов відповідну перевірку, порушень академічної доброчесності не виявлено. Викладені в дисертаційній роботі наукові результати повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У підрозділі 2.1. висвітлено проблему жанрової трансформації фільмів уся та описано систему піджанрів. Водночас попередній підрозділ присвячено даосько-конфуціанським та чань-буддистським витокам фільмів уся. Яким чином можна обґрунтувати присутність елементів релігійної етики в таких піджанрах як фільми кунг-фу чи, приміром, уся-детектив?

2. Чи є наскрізні риси, що характеризують драматургію та образність фільмів уся незалежно від специфіки їхніх сюжетів? Чому в одному ряду проаналізовано фентезійні та історичні чи сучасні гостросоціальні реалістичні стрічки?

3. В тексті III розділу дисертаційної роботи проаналізовано вплив жанру уся на світовий кінематограф. Чи можна простежити наявність елементів фільмів уся в українському кіно? Чи можете навести приклади взаємодії українських та китайських кінематографістів у створенні копродукційних проектів уся? Адже в самому тексті роботи це артикульовано недостатньо.

4. В останньому підрозділі дисертації йдеться про рецепцію жанру уся в комп'ютерних іграх та інших технологічних форматах екранних мистецтв. Чи можете ви довести зворотній вплив гейм-індустрії на характер виробництва фільмів про бойові мистецтва?

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

У цілому, рецензування тексту дисертації Чжан Цінвень «Естетичні особливості китайських фільмів у жанрі уся» доводить, що представлена на захист наукова робота є актуальним, самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії»

та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, галузь знань 02 Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства,
професор, завідувач кафедри
кіно-, телемистецтва

ПВНЗ «Київський університет культури»

О. В. Безручко

